

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

Vt fructus omnes teneriores, pulchriores, ac latiori forma renideant. Cap.
XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

beto ingentem, acutaque scalpri acie foeminam, vel virum effingito, adiectis genitalibus, quum absolutam noueris, inguina, vel pilorum loca stylo perforato, ibi milium, vel aliud condito, quo radículas proijciens, pilos imitetur, breuique effossa serobe tandiu ibi finito, quandiu & cortice quodam induta fuerit, & radículas proiecerit illas.

Vt fructus omnes teneriores, pulchriores, ac latiori forma renideant. CAP. XIX.

TANDEM ne quid omittamus, quamplures conscribemus culturæ modos, circa fructus, & herbas, vt non solum dulciores, maiores, teneriores, sapidiores, sed elegantiori forma renideant, & hilarius coruscant. Et primo

vt malus meliorescat, & myrtus.

Tradit Theophrastus: Si aqua feruenti rigentur, meliorescunt, vt myrtus etiam interiori nucleo vacua reddatur. Idq; fortuito deprehensum, dum iuxta balneum neglectæ starent. Si verò vis

Ficus latiores germinent.

Columella demonstrat. Vt feraciores arbores, & firmiores sint, ita facito. Quum frondere cœperint cacumina fici, ferro summa prodest amputare, ac semper cōueniet, simulatq; folia agere cœperit ficus, rubricam amurea dilutam, & cum stercore humano ad radices infundere: & ea res efficit vberiore fructum, & fructum fici pleniorē, ac meliorē. A quo Plinius, & Palladius. Quum folia incipiunt producere fici, vt fructum multum, & pinguem ferant, in principio germinis cacumina summa decutiamus, vel illud tantum cacumen, quod ex arboris medietate procedit. Palladius

Morum feracem, latiorēq; fieri

aliquos tradidisse scribit, si perforato hinc inde trunco, singulis cuneos inseramus foraminibus, terebiathi hinc, inde lentisci, Pollicetur Didymus

Palmas & prunos procerius adulescere,

Colata vini veteris fece, & radicibus affusa. luuari quoque asperso itidem sale. Si vis

Myrtus latiori coma vireat,

Ex Didymo habebis, vberioremq; fructum pariet, si ei comes rosa iungatur: & cum myrto consortium iniens rosa, fructuosior emicabit. Sic

Ruta latior & tenerior profiliet,

Si fico inferatur, optimamq; fieri tradidit Theophrastus: cortici infixam serendo, & terra occultando. A quo Plutarchus in Symposiacis, & Plinius: eam solā rutam commendat Dioscorides, quæ propè arborem fici subnascatur. Aristoteles in Problematibus causam percontatur. Tandem amicitia tanta est ei cum fico, vt nusquam latior proueniat, quam sub eius arbore. Si vis

Cinara ne spinis horreant,

Si cacumina seminis hebetaueris ad lapidem detrिता ex Varrone.

Vt lactuca tenera & sessilis fiat,

Palladius teneram fieri pollicetur, si loci, temporis, aut seminis vitio obduruerit, si è terra auellatur, ac denud ponatur. Vt sessilis fiat, & quodammodo in latitudinē se diffundat. Columella docet. Quum aliquod incrementum lactuca habuerit, exiguam testam media parte accipiat, & eo quasi onere coercita, in latitudinem se diffundit. Plinius, feri etiam radices illitas fimo interest, & repleri ablaqueata humo. Florentinus, translata radix, vbi in palmi altitudinem adoleuerit, ablaqueata, bubulo fimo recenti oblinatur, & aggere congesto, rigeretur, dumque ad incrementum peruenit, erumpens germen acie ferri præcindatur, demum testa fissilis non picata imponatur. Vt

Intuba teneriora, & latiora euadant

eodem artificio. Quum aliquod incrementum acceperint, exigua testa mediam partem accipiat, eo onere impedita, in latum se diffundunt.

Brassica tenerior euadit

si salis aquis rigeretur, ex Theophrasto. Ægyptij nitro aquæ permisto eam aspergunt, vt tenerior euadat. Et

vt Cuius

Sella

vt cucumis tener reddatur.

Semina antequam serantur, lacte macerentur. Ex Columella.

Porum sectiuum facere

si velis, densius satum præceperunt priores, relinqui, & ita quum increuerit secari. Alio modo, quum satū conualuerit, defeces duos menses postquam satum fuerit, & maneat in arcis suis, sed aqua iuuetur, & stercore, ex Palladio. Nunc monstrificas aggrediemur generationes draconis herbæ, & cæpæ fissilis. Et primò

Draco herba quomodo generetur.

Vulgata est holitorum opinio, ex semine lini inserto cæpis, vel scillis in afflatu marino, suo loco non auulsæ, vel raphano, nasci herbam draconem dictam, acetarijs famigeratam. Et si ab omnibus factum iactetur, à nobis sæpius expertum, luset experientia. Eadem seminum fatione

Ascalonia quomodo generantur

docent, scilicet, si quis allij spicas in perforatas cæpas indiderit, ac plantauerit, in ascalonias cæpas mutari. Nunc videamus

Apium quomodo crispum nascatur.

Crispari apium pollicetur Theophrastus, si satum paulo solo cylindrū superuoluatur, sub terra enim coercitum, non habet quo se diffundat. Columella. Si crispæ frondis apium fieri maluerint, semen eius inditum pilæ, & saligno palo pinsitum, expoliatumque similiter, in linteolis ligatum obruet. Potest etiam citra hanc operam fieri, si qualitercunq; satum, si quum est natum, eius incrementum superuoluto cylindro coercat. Idem ab eo Palladius & Plinius. Sæpius nos

Ocimum capillatum facere

vidimus. Semen serendo linobanches, siue lini podagræ quod vbi germinauit, ex seipso per ocimi ramulos se circumuoluendo, ac crebro volumine se applicando, totum implicat, vel si clauiculam ex alibi nato decidimus, & inter eius ramulos relinquimus idē, efficit pau-

cis diebus, ad eò densa cæsarie totum comat, vt nili-
cundius spectari possit. Redditur &

Hedera pulchris corymbis decora.

Si quis tribus conchilijs vstis, & confusis cinerem ad-
spergat, aut alumine corymbos irroret, ex Cassiano. Pe-
culiare quoddam tradit Theophrastus, vt

Cuminum lætius proueniat.

Nam maledici, & imprecari serendo oportet, idemque
ab eo refert Plinius, & de ocimo, nam lætius & copio-
sius prouenire dicit, si cum maledictis seratur. Si cordi
fuerit

Cucumeres longos, & inaquosos reddere.

Hoc modo facies, si mortarium, aut aliud proprium vas
aqua repletum prope ipsos apposueris, distantia quin-
que, aut sex digitorum, sequenti enim die cucumeres in-
tantum extenduntur: Si verò aquam non habeat mor-
tarium, retrocedunt & incuruantur, ita gaudent humi-
ditate. Inaquosos cucumeres facies, si vbi scrobem fo-
deris, in quem cucumeres plantaturus es, dimidium al-
titudinis eius paleis, aut sarmentis expleas, & aggesta
terra; planta, nec riga. Et his omnibus quæ adhuc dixi-
mus, potest concinnari

Arbor, qua sola omnium fructus generet.

Quam vidimus, & sæpe ioci gratia deliciarum horti at-
torem dicebamus. Erat enim crassitudinis, & proceri-
tatis non ingrata, apto vase confita, præpingui, riguo,
& superfoetante solo, vt tum plantæ vigore, tum humi-
vbertate, frugalitateq; insitis alimentum suppeditaret.
Erat trifurca, in vno vnam vinaceis vacuam, discolo-
rem, & medicatam gerebat, quarum altera soporem,
altera alui deiectionem moliebatur. Affert secundus
ramus persicum, ex persico & nucipersico interuallis
pluribus æquè distinctū, ex ossem, & ramulo nunc per-
sicum, nunc nucipersicum protuberans. Si aliquando
pomum nucleum habebat, dulcem vti amygdala da-
bat, & nunc hominum, nunc animalium faciem emen-
tiebatur, diuersaque demonstrabat lineamenta. Dat
alter cerasia, ex ossa, acida, dulciaque, dat mala aurea
Cortex

Cortex floribus, rosisque confitus, fructus debitam omnes superantes magnitudinem, dulciores, odoratiores, verno tempore efflorescentes, debitum ultra tempus fructus producentes; diutiusque immorabantur, continuæ fecunditatis orbem perpetuum annum ministrabant, per quosdā gradus poma sibi succedebant: foetura interpellabatur, brachia ponderibus inclinata procumbebant, & denique sic cælum fauebat, vt pulchriorem non conspexerim.

Varij fructus, & Cina medicata vt fiant.

C A P. XX.

VETERES illi summo studio, diligentiaque enixi sunt, quoniam modo diuersis antidotis vinū conderent, vsuique, si opus foret, accommodarent: neq; hoc iniuria factum, vt nil cōmoditati præstantius: & monstrat, quod eorum pars maior multa memoriæ prodidit, & curiosius, quam par fuerit, mirabilia dictu, operatuque facilia, quorum commeminit Theophrastus. Apud Heracliam Arcadiæ fit vinum, quod epotum viros dementat, & mulieres infœcundas reddit. Et simile, quod Træcensi agro ab Athenæo comprobatur. Et apud Thrasum vinum fit somniferū, & aliud arte quadam conficitur, quod epotum vigilantiorē facit, varietateque vinorum conditurę, quas apud diligentiores rei Medicos, & Agriculturę scriptores inuenies, nec scitu difficiles, nec ijs arduum fore credo, qui simplicium vires nouerint, & coniectura consequitur, ea deniq; operantur, quę ex loci eueniunt proprietate, & vtilissimum fore puto, vt ijs adhibeantur, qui medicamēta timent, & horrescunt, vt prius iucundē absorbeant, quam odissē velint. Sitque primo

Vitis theriaca quomodo fiat.

Pangendum sarmentum, vt docet Florentinus, primo & secundo Georgicorum suorum, radice tenus quatuor digitorum latitudine ima parte fissum, ablatis medullis, ipsarum vice veratrum inseratur, ac stricto diligenter vimine, terræ mandetur, vnas hæc modo dabit, quarum elus aluum præmollit, & euacuat. Vel si